

zetési funkciókkal, a szervezetek magatartási jellemzőivel, a stratégiaalkotási és irányítási technikákkal. A szerzők mindenütt szem előtt tartják a Magyarországon a vállalati szférában az állami és magángazdaságban fokozatosan végbemenő szervezeti változásokat. Közreadják a nemzetközi és hazai elméleti kutatások legújabb eredményeit, nem feledkeznek meg azonban a mindennapi gyakorlatban alkalmazható célszerű megoldások, példák bemutatásáról sem.

A vezetéstudomány legújabb hazai és nemzetközi kutatási eredményeit tartalmazó könyv hasznos útmutatás a gazdasági élet felső szintű vezetői, az igazgatósági tagok, az elméleti és gyakorlati szakemberek számára egyaránt. Emellett jól felhasználható az egyetemi és főiskolai oktatásban, a vezetőtovábbképző intézetek tanfolyamain is. A gazdag Irodalomjegyzék azok számára nyújt útbaigazítást, akik a könyv anyagához kapcsolódó témával még részletesebben kívánnak foglalkozni.

Rubóczy István

Jó igazgatókat keresünk

Az igazgatótanács
a piac és átmeneti
gazdaságokban

Szerkesztette: Marek HESSEL
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó,
Budapest, 1995. 202 p.

Az eredetileg angol nyelven megjelent tanulmánykötet szerzői a nyugati országokban felhalmozódott vállalatvezetési tapasztalatok közreadásával nyújtanak útbaigazítást Közép és Kelet-Európa gazdaságai számára. Mivel ebben a térségben a gazdaságok jelentős része

már magánkézbe került, feltétlenül szükség van számukra meghatározni a felelős és életképes, eredményes irányítás módszerét. A tanulmánykötetben tehát mindenképpen időszerű kérdésekről olvashatunk. Nyilvánvaló, hogy nem egyszerűen le kell másolni a nyugat-európai módszereket; a közép és kelet-európai országoknak figyelembe kell venniük egyrészt a történelmi hagyományokat, másrészt az egyes országok közt mutatkozó eltéréseket is.

Az igazgatótanácsok az állam életében a törvényhozáshoz hasonlíthatók: kijelölik a hosszú távú célokat s a menedzsmenten számon kéri azok megvalósítását. Felügyeleti funkciójuk olyan igazgatók bevonását igényli, akik semmilyen érdekeltiségi kapcsolatban sincsenek a vállalattal, s így függetlenül tudják értékelni a vállalatvezetés munkáját. A vállalatirányítás szempontjából a teljesítményjavulás elérése a legfőbb cél, az értékelésnek erre kell irányulnia, nem pedig a siker vagy a kudarc regisztrálására. Az igazgatótanács nem foglalkozhat a vállalat napi ügyeivel, s nem korlátozhatja a menedzsment működését és hatáskörét. A tanulmánykötetben javaslatokat találunk a közép és kelet-európai gazdaságok számára a legcélszerűbb megoldások kiválasztásához.

A szerzők ismertetik a piacgazdaságok vállalatirányításra alkalmazott mechanizmusait és a felmerülő problémákat. Áttekintést kapunk a tanulmányokból az állam szerepéről és feladatairól a piacgazdaságokra való áttérés időszakában. A reformok keresztülviteléhez a kezdeményezést, a kezdő lépést

ugyanis az államnak kell megtennie a szükséges intézmények felállításával, a szabályozó és jogi rendszer megalkotásával, a bankrendszer megreformálásával és egyéb intézkedésekkel.

Az átmeneti gazdaságokban az igazgatótanácsoknak számolniuk kell a vevők, a szállítók és a munkavállalók messzemenő érdekeivel. A vállalat hosszú távú fejlődését leginkább a vállalati stratégián, a vállalat felső vezetőinek kiválasztásán és felkészítésén keresztül gyakorolhatják. Példákon szemléltetve ismerjük meg az igazgatótanács bevonását a vállalati stratégiába, értékelésébe és a felső vezetők kiválasztásába, betanításába. Az amerikai és német vállalatoknál az igazgatótanácsok fő feladata annak biztosítása, hogy a vállalatvezetés hozzáértő kezekben legyen s a részvényesek folyamatosan jelentést kapjanak a vállalat ügyeiről. A részvényesek, a termékpiac, a munkavállalók és a piaci verseny szempontjából kell értékelni a menedzsment teljesítményét.

Az értékelésnél fontos szerepük van a rendelkezésre bocsátott információknak. Az igazgatóknak és a vállalatvezetőknek egyaránt hasznos, ha lefektetik, hogy milyen információkra van szükségük a rendszeres tanácsuléseken és ezeket az információkat hogyan és mikor készítik el. Az átmeneti gazdaságokban az igazgatótanácsoknak évente egyszer felül kell vizsgálniuk értékelési eljárásaikat, mivel a környezet változásai módosításokat tehetnek szükségessé.

A tanulmánykötet kiegészítő Függelék ajánlásokat tartalmaznak a tulajdonosok és az igazgatók magatartásá-

ra, a könyvvizsgálók és az igazgatótanácsok ellenőrzési feladataira, valamint példákat mutatnak be az igazgatótanácsok eredményes működésére vonatkozólag.

A tanulmánykötetben foglaltak valamennyi vállalati igazgató érdeklődésére számot tarthatnak, függetlenül attól, hogy ellátnak-e menedzseri feladatokat vagy sem. Közép és Kelet-Európa gazdaságai számára magyarul először jelenik meg ilyen vállalatiirányítási útmutató. A kutatási eredmények és a nyugati tapasztalatok bebizonyították, hogy a szilárd irányítási struktúrával rendelkező vállalatok sokkal inkább képesek a fennmaradásra. Érdemes ezért követni a Közép-Európai Egyetem és a Nemzetközi Magánvállalkozási Központ Közös Projektjének ajánlásait. „Komoly haszonra számíthatnak azok, akik a leghatékonyabban sajátítják el az állam által felkínált irányítási struktúrák megfelelő használatát” – olvashatjuk a tanulmánykötetben.

R. I.

BÁNDI Gyula

Környezetvédelmi

kézikönyv

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó,
Budapest, 1995. 288 p.

Napjainkban a környezeti ártalmakkal kapcsolatos problémák – sajnos – egyre gyarapodnak, ennek ellenére nem teszünk meg mindent a környezetszennyeződések elhárítása érdekében. Pedig a környezetvédelem rendkívül fontos, hiszen célja az ember, az emberiség egészségének és fennmaradásának biztosítása az emberhez méltóan megfelelő környezet kiala-

kításával, fejlesztésével. Fontos része a természet és tájvédelem, a természeti kincsekkel (levegő, víz, energiaforrások) való ésszerű gazdálkodás. Hazánkban régóta esedékes volt a környezetvédelem jogi alapjainak a megteremtése. Környezetünk jövője, az egyre növekvő ártalmak elhárítása szempontjából igen fontos lépés volt a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény megalkotása, melytől a gyakorlatban is eredményes változások várhatók. A KÖRNYEZETVÉDELMI KISKÖNYVTÁR sorozatának első köteteként megjelent kézikönyv azokat a feladatokat, jogi eszközöket és intézményeket tartalmazza, amelyek a környezetvédelem javítására felhasználhatók.

Megismerjük a kézikönyvből a környezetvédelem történeti előzményeit, tevékenységét, legfontosabb elveit. Az állampolgárnak a méltó környezethez való jogával kapcsolatban a szerző foglalkozik ennek elemeivel, követelményeivel, az állam kötelezettségeivel, az egyes állami szervek és a települések környezetvédelmi feladataival. Beszámol a környezetvédelmi információs rendszerről, az adatszolgáltatási kötelezettségről, a környezetvédelmi igazgatás rendszeréről, a környezetvédelmi hatásvizsgálat menetéről.

A technikaigazdasági fejlődés következményeként jelentkező környezetromlás megfelelő értékelési módszerekkel csökkenthető, a piacnak ezért értékítéletét át kell alakítania. A gazdasági ösztönzés eszközei jogi szabályozáson alapulnak, ezen belül a gazdasági szabályozók az adózási előírásokhoz, a jövedelemszabályozó esz-

közökhöz és a közigazgatási típusú megoldásokhoz kapcsolódnak. A gazdasági eszközök kezelése, felügyelete a közigazgatás aktivitását igényli.

A szerző kifejti, hogy egyes gazdasági ösztönzők – többkevesebb sikerrel – már megjelentek a magyar jogban. A törvény 56. §-a a központi költségvetési források felhasználási lehetőségeit tartalmazza s felsorolja, hogy a költségvetés mit tesz – mit tehet – a környezet hatáso- sabb védelme érdekében. Részletesen megismerjük itt a környezetvédelmi alapok forrásait és az igényelhető támogatások típusait.

Az állampolgároknak a környezetvédelemben való részvételével kapcsolatban az együttműködést kell kiemelni az egyéb tényezők mellett. Ilyen tényezők: a nemzetek, csoportok és egyének saját sorsukkal való rendelkezésének a joga, a környezet tisztaságához való jog, a környezetnek a nemzeti vagyonba tartozó részei feletti ellenőrzési jog. Előtérben állnak környezetvédelem közvetlen vagy közvetett egészségügyi hatásai is. A továbbiakban a társadalmi részvétel feltételeiről, az állampolgároknak a környezetvédelemben való részvételéről van szó a kézikönyvben.

Végül a környezetért való felelősség kérdéseiről, a közigazgatási és polgári jogi kártérítési felelősségről, a büntetőjog szerepéről olvashatunk. A szerző hangsúlyozza, hogy az 1995. évi LIII. törvény a megújuló környezetvédelmi jogalkotási folyamatnak még csak az első lépése. A törvény csakis akkor juthat hatásosan érvényre, ha a benne foglaltak a gazdaság és a társadalom mindennapos